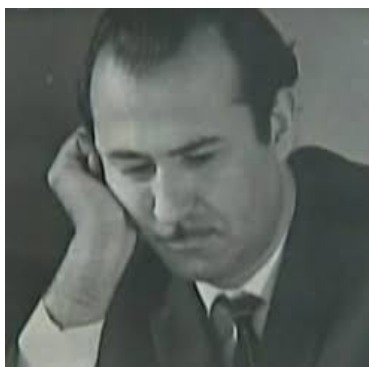

Sumqayıt şəhər Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sistemi

S. Vurğun adına Mərkəzi kitabxana

Görkəmli təmsil ustası

Hikmət Ziya-85
Metodik vəsait

SUMQAYIT – 2014

Heç zaman "həyatdan doymuşam" demə,
Qibtə et ömrünün hər bir çağına.
Ətri xoşsa bircə çiçəyin sənə,
Dəyər bunun üçün yaşamağına.

Həyatı

Hikmət Ziya 1929-cu il mayın 13-də Azərbaycanın Şəki şəhərində anadan olmuşdur. Ağdam şəhərində 1 saylı orta məktəbi bitirdikdən sonra ADU-nun filologiya fakültəsinin jurnalistika şöbəsində təhsil almışdır (1947-1952).

"Azərbaycan pioneri" qəzeti redaksiyasında ədəbi işçi, ədəbiyyat və incəsənət şöbəsinin müdiri (1952-1969), "Göyərçin" jurnalı redaksiyasında poeziya şöbəsinin müdiri (1969-1984), məsul katib vəzifələrində işləmişdir (1984).

Hikmət Ziya ədəbi yaradıcılığa 1952-ci ildə "Azərbaycan pioneri" qəzetində çap edilən "Qeqola" adlı ilk şeiri ilə başlamışdır. Sonra dövrü mətbuatda vaxtaşırı çıxış edir. İlk satirik şeirləri, eyni zamanda "Atamın hədiyyəsi" (1957), "Bahar gözəldir, ya qış?" (1959), "Milçək ürəyi" (1960) kitabları Hikmət Əfəndiyev imzası ilə çap olunmuşdur. Şair həmçinin dramaturgiya sahəsində də qələmini sınıamış, "Sınaq", "Ekiz qardaşlar" pyesləri teatr səhnələrində tamaşaya qoyulmuşdur. Həmçinin şairin librettolarına ("Nənəmin nağılı", "İkilərin sərgüzəştləri", "Solğun çiçəklər") və şeirlərinə musiqi bəstələnmişdir. Əsərləri keçmiş SSRİ xalqlarının dillərinə tərcümə olunmuşdur. O, özü də bədii tərcüməyə qayğı ilə yanaşmışdır. Ölkənin ayrı-ayrı şəhərlərində keçirilən uşaq və gənclər kitabı həftələrində, eləcə də təşviqat qatarı ilə səfərlərdə, yubiley təntənələrində iştirak etmişdir. İstedadlı şair müxtəlif illərdə "Mozalan" satirik kino-jurnalı bədii şurasının, Ümumittifaq uşaq və gənclər ədəbiyyatı şurasının, "Azərbaycan pioneri" və "Literaturniy Azerbaydjan" jurnalı redaksiya heyətinin üzvü seçilmişdir. 1988-ci ildə Azərbaycan Respublikası Ali Soveti Rəyasət Heyətinin Fəxri fərmanı ilə təltif edilmişdir.

Hikmət Ziya 1995-ci il avqustun 2-də Bakıda vəfat etmiş, orada köhnə qəbiristanlıqda dəfn olunmuşdur. Görkəmli təmsilçinin adına "Hikmət Ziya" ədəbiyyat mükafatı təsis edilmişdir.

Hikmət Ziya həyatının xronologiyası:

1929-cu il mayın 13-də - Şəki şəhərində anadan olmuşdur.

1947-ci ildə - Kirov adına Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinin jurnalistika şöbəsinə daxil olub

1952-ci ildə - Universiteti bitirib

1952-ci ildə - «Azərbaycan pioneri» qəzetində «Qeqola» adlı ilk şeiri i çap edilib

1955-ci ildə - mətbuatda təmsillərlə çıxış edib

1952-1969-də - «Azərbaycan pioneri» qəzeti redaksiyasında ədəbi işçi, ədəbiyyat və incəsənət şöbəsinin müdiri işləyib.

1969-1984-də «Göyərçin» jurnalı redaksiyasında poeziya şöbəsinin müdiri , məsul katib vəzifələrində işləmişdir.

1975-ci ildə - “Detskaya literatura” nəşriyyatı tərəfindən “Bulud” adlı şeir kitabı buraxılmışdır.

1978-ci ildə -“Qərib cinlər diyarında” filmi onun ssenarisi əsasında çəkilb.

1995-ci il avqustun 2-də - Bakıda vəfat etmişdir.

Əsərləri

- 1. Atamın hədiyyəsi. Bakı: Uşaqgəncnəşr, 1957, 20 səh.
- 2. Bahar gözəldir, ya qış? Bakı: Uşaqgəncnəşr, 1959, 27 səh.
- 3. Milçək ürəyi. Bakı: Azərnəşr, 1960, 46 səh.
- 4. Şeirlər və təmsillər. Bakı: Azərnəşr, 1963, 64 səh.
- 5. Ulduzların söhbəti. Bakı: Azərnəşr, 1964, 51 səh.
- 6. Qısa təmsillər. Bakı: Azərnəşr, 1965, 55 səh.
- 7. Xatirə. Bakı: Azərnəşr, 1966, 101 səh.
- 8. Tülkü arayışında. Bakı: Gənclik, 1967, 67 səh.
- 9. Buludlar. Bakı: Gənclik, 1968, 57 səh.
- 10. Mənim dovşanı. Bakı: Işıq, 1970, 26 səh.
- 11. Qısqanc qarışqa. Bakı: Gənclik, 1971, 87 səh.
- 12. Günəş və ləkələr. Bakı: Azərnəşr, 1972, 67 səh.
- 13. Leylək yuvası. Bakı: Gənclik, 1973, 121 səh.
- 14. Mənim misralarım. Bakı: Gənclik, 1975, 139 səh.
- 15. Qardaşlar ovda. Bakı: Gənclik, 1978, 143 səh.
- 16. Qərib cinlər diyarında. Bakı: Gənclik, 1980, 134 səh.
- 17. Təmsillər. Bakı: Yazıçı, 1982, 237 səh.
- 18. İlin balaları. Bakı: Gənclik, 1983, 126 səh.
- 19. Qardaşlığın qüdrəti (Bəstəkar M. Mirzəyevlə şərikli). Bakı: Işıq, 1983, 65 səh.
- 20. Təmsillər. Bakı: Gənclik, 1985, 120 səh.
- 21. Ömrümün payı. Bakı: Yazıçı, 1986, 235 səh.
- 22. Gənclik, 1988, 120 səh.
- 23. Seçilmiş əsərləri. Bakı: Azərnəşr, 1992, 295 səh.

Tərcümələri

- İ. A. Kırılov. Təmsillər. Bakı: Gənclik, 1982, 80 səh.
- Puşkindən tərcümələr etmiş
- Firdovsinin "Şahnamə" əsərindən "Rüstəm və Söhrab" dastanı

Filmoqrafiya

- Əli Bayramlı (film, 1971)
- Azərbaycan qadını (film, 1974)
- Qərib cinlər diyarında (film, 1977)
- Dəcəl dovşan (film, 1981)

Təmsilləri üç qismə bölünür:

1. Qısa təmsillər
2. Geniş süjetli təmsillər
3. Təmsil- nağıllar

İlk satirik şeirləri

- Atamın hədiyyəsi
- Bahar gözəldir, ya qış?
- Milçək ürəyi

Pyesləri

- Sınaq
- Ekiz qardaşlar

Komediyaları

- Qan ocağı
- Qonşu qonşu olsa, kor qız ərə gedər
- Saqqalın kəraməti
- Pul dəlisi
- Qızıl gül
- Bir saç telinin qiyməti

Şeirlərinə və Librettolarına musiqilər

- Nənəmin nağılı
- İkilərin sərgüzəştləri
- Solğun çiçəklər
- Vətən
- Ay nəğməsi
- Şənlik mahnısı
- Bizim nəsil
- Bakı
- Sünbülüm
- Balıqçılar
- Bayrağımız və sair musiqi bəstələnmişdir.

Uşaq mahnıları

Ən çox populyar olan uşaq mahnıları:

- Balaca ovçu (Söz: Hikmət Ziya, mus: Oqtay Zülfüqarov)
- Bizim Bakı metrosu (Söz: Hikmət Ziya, mus: Ağabacı Rzayeva)
- Ey mərd ürəkli ordum! (Söz: Hikmət Ziya, mus: Emin Mahmudov)
- Kiçik balıqçılar (Söz: Hikmət Ziya, mus: Əfsər Cavanşirov)
- Odlar ölkəsi (Söz: Tofiq Mütəllibov, mus: Fikrət Əmirov)
- Quşların nəğməsi (Söz: Hikmət Ziya, mus: Rasim Bədəlov)
- Xoş gəlmisən, təzə il (Söz: Hikmət Ziya, mus: Ağabacı Rzayeva)

Yanıltmacları:

- Göy
- Qara
- Çay
- Yanılmaqla yox aram
- Qartopu

Qələm dostları Hikmət Ziya haqqında

“H. Ziya Azərbaycan yazılı ədəbiyyatı tarixində istedadını illər uzununu müntəzəm surətdə təmsil yazmağa həsr etmiş və bir janr olaraq təmsili ədəbiyyatımızda kamil dərəcəyə çatdırmış ilk sənətkardır.”

Mirzə İbrahimov
Xalq yazıçısı

“Təmsillərin xoşuma gəlir, bu sahədə üzəngi parlada bilərsən”

İslam Səfərli
Xalq yazıçısı

Kitabxanalarda təbliği

Qeyd etmək lazımdır ki, Hikmət Ziya uşaqlar və böyükler üçün şeir yazsa da, əslində müasir ədəbiyyatımızda təmsil ustası kimi tanınır. Bir janr olaraq təmsili ədəbiyyatımızda yüksək səviyyəyə çatdıran sənətkarın çoxşaxəli yaradıcılığının oxucu kütləsinə çatdırılması üçün bütün mədəni-maarif müəssisələri, o cümlədən kitabxanalar qarşısında vəzifələr durur. Bunun həyata keçirilməsi üçün ilk növbədə geniş və məzmunlu tədbirlər planı işlənib hazırlanmalıdır.

Hikmət Ziyanın bütün əsərlərinin və onun haqqında nəşr olunmuş kitabların, eləcə də dövrü mətbuat materiallarının çoxsaylı oxuculara çatdırılması kitabxanalarda, əyani və şifahi təbliğatin: kitab sərgiləri, kitabxana plakatları, stendlər, söhbətlər, oxucu konfransları, sual-cavablar, biblioqrafik xülasələr, məruzə və mühazirələr və s. vasitələrdən məqsədəuyğun şəkildə istifadə etmək olar. Təbliğat formalarından aşağıdakıları göstərmək olar:

Kitab müzakirəsi - “İki keçi”, “Ayılan qarğa”, “Filin işi dovşana düşsə”, “Düzlüyə tülkü qiyməti”, “Tutuquşu və bülbül”, “Dargöz əqrəb”, “Kirpinin cavabı”, “Qarğanın hünəri”, “İlan” və digər təmsillərində yaxşı ilə pis, müsbətlə mənfi qarşılaşdırılır. Məs: Bu təmsillərdən uşaq kitabxanalarında “İki keçi” təmsilinin müzakirəsini keçirmək olar. Öncə təmsillə tanış olmaq üçün uşaqlara verilir. “İki keçi” təmsilində ağ keçi ilə boz keçi müqayisə edilir. Ağ keçi hara gəldi buynuzunu illiştirir, bir dəfə də dağa çırpır, buynuzu dibdən qopur, ömürlük buynuzsuz qalır. Boz keçi isə buynuzları ilə heç kəsə hücum etməz, ancaq özünü qoruyardı. Ona görə də həmişə buynuzlu gəzirdi. Deməli, Hikmət Ziya bu təmsillə oxuculara ağıllı və ağılsız hərəkətin nəticəsini göstərir. Digər bir təmsilin **“Yığıncaqda və qıraqda”** müzakirəsini keçirmək olar. Həmin təmsili oxuyaraq şairin bu personajlar haqqında çıxardığı nəticə haqqında oxucuların fikirlərini öyrənmək maraqlı olardı.

“Yığıncaqda və qıraqda” təmsilindən:

“Toyuq –cücə el malıdır!-

Biz bunu duyaq gərək”.

Hər quş elin olmalıdır,

Onu qoruyaq gərək”

Tülkünün bu çıxışı haqqında şair özü deyir:

Yığıncaqda Tülkü lələ,

Belə sözlər deyirdi...

Xəlvətə cücələri,

Tülkü-tülkü yeyirdi.

Təmsil saati- yaltaq, ikiüzlü, özündən böyüklərə yaltaqlanan, özündən kiçikləri ezən, cilddən-cildə girən tipləri şairin təmsil dili ilə necə ifşa etdiyini uşaqlara çatdırmaq. H. Ziyanın “Cırcıramanın sözünə aldanan milçək”, “Qovun-qarpız nigahı”, “Pişik və yaltaq”, “Şirləşən tülkü, tülküləşən şir” adlı təmsilləri əsasında uşaqlarla təmsil saati keçirmək maraqlı ola bilər. Belə ki, oxucuları əvvəlcədən təmsillərlə tanış etmək lazımdır. Sonra onlar asanlıqla oxuduqları təmsilləri müakirə edib, fikir söyləyə biləcəklər.

Dəyirmi masa- “Təmsillər bizə nəyi deyir?” adlı dəyirmi masa təşkil etmək olar. Tədbirin hazırlıq prosesində oxuculara H. Ziyanın təmsillərini oxumağı tövsiyyə etmək. Aparıcı tərəfindən suallar tərtib olunmalıdır. Məsələn: **“Təmsillər yalnız uşaqlar üçün mü nəzərdə tutulur?”**, **“Personajların tənqidi”**, **“Sözdə, işdə yalançı və fırlıdaqçıları ifşa etmək üçün təmsillərin rolu”** və s. mövzular ətrafında müzakirələr ola bilər.

Həmçinin H. Ziyanın həyat və yaradıcılığını əhatə edən suallar əsasında sual-cavab gecəsi tərtib oluna bilər.

Sual –cavab gecəsi: Uşaq kitabxanalarında tədbirin bu formasını keçirmək məqsədəuyğundur.

Aşağıdakı suallar ətrafında tədbiri keçirmək olar:

1.Sual: “Göyərçin” jurnalında məsul katib vəzifəsində işləyərkən jurnalda yazıçı hansı adla çıxış edirdi?

Cavab: “Balaca Nəsrəddin” adı ilə çıxış edirdi.

2. Sual: “Detskaya literatura” nəşriyyatı tərəfindən hansı şeir kitabı buraxılmışdır?

Cavab: “Bulud” adlı şeir kitabı buraxılmışdır.

3.Sual: Yazıçının ilk şeiri hansıdır?

Cavab: 1952-ci ildə «Qeqola» adlı ilk şeiri çap edilib.

4.Sual: H. Ziyanın hansı pyesləri tamaşaya qoyulmuşdur?

Cavab: “Sınaq” və “Əkiz qardaşlar” pyesləri tamaşaya qoyulmuşdur.

5.Sual: H.Ziyanın librettosu əsasında hansı bəstəkar uşaq operası yazmışdır?

Cavab: H. Ziyanın librettosu əsasında bəstəkar Sevda İbrahimova “Nənənin nağılı” uşaq operası yazmışdır.

6.Sual: Yazıçı hansı rus təmsilçisinin əsərlərini azərbaycan dilinə tərcümə etmişdir?

Cavab: İ.A.Krılovun 100-ə qədər təmsilini tərcümə etmişdir.

Ədəbi-bədii gecə- iki hissədən ibarət olur. “Ömrümün payı”, “Təmsil ustası”, “Sözü qılıncdan da kəsərli”, “Görkəmli təmsilçimiz” və s. adlarda ədəbi-bədii gecələr təşkil etmək olar. “Ömrümün payı” adlı ədəbi-bədii gecənin ssenarisini sizlərin diqqətinə çatdırırıq.

Ssenari

Səhnədə H. Ziyanın şəkli asılıb. Musiqi səslənir. Tədbir keçirilən zalda şairin həyat və yaradıcılığını özündə əks etdirən “Sözü qılıncdan da kəsərli” başlıqlı sərgi nümayiş etdirilir.

Tədbir başlanır. İştirakçılar səhnə arxasından şairin həyat və yaradıcılığı haqqında verilən məlumatı dinləyir.

Sonra aparıcılar səhnəyə daxil olur.

I Ap: Salam, hörmətli tədbir iştirakçıları. Xoş gördük sizi, əziz poeziyasevərlər!

II Ap: Bu günkü tədbir sözünün, sənətinin, əziz xatirəsinin işığına toplaşdığımız sevimli şairimiz, istedadlı təmsil ustası Hikmət Ziyanın 85 illik yubileyinə həsr olunub.

I Ap: Poeziyada həqiqi istedadların heç biri digərinə bənzəmir, bu mənada Hikmət Ziya da özünəməxsus bir şairdir.

Hikmət Ziya dedikdə gözəl sevgi şeirlərinin və bu sevgi şeirlərinin özü qədər zərif olan mahnıların müəllifi göz önünə gəlir.

Hikmət Ziya dedikdə, Azərbaycan torpağını hərarətlə vəsf və tərənnüm edən, onun təbiətini özünəməxsus poetik boyalarla canlandıran bir şairi düşünürük.

Səhnədə aktyorun ifasında şairin ünvanına gələn məktublardan biri:

“Əziz oxucumuz Hikmət!

Şeirini aldığ. Şeirin bədii cəhətdən zəifdir, bu bir yana! Sən hətta şeirdə qafiyənin, vəznin, hecanın nə demək olduğunu bilmirsən. Dərslərinə fikir ver, çoxlu kitab oxu,

yazdığıın şeirləri ədəbiyyat müəlliminə göstər. Yazılarının mətbuatda çap olunmasına tələsmə”.

II Ap: Bu sətirlər Hikmət Ziyanın “Azərbaycan pioneri” qəzetinə göndərdiyi şeirinə cavab idi.

I Ap: Çox sonralar “Azərbaycan pioneri” qəzetində ədəbiyyat və incəsənət şöbəsinin müdiri işlədiyi vaxt şair özü də uşaqlara bu məzmununda çox cavablar yazmışdı.

I Ap: Lakin şair sınımadı, qəlbinin səsinə dinlədi. Və öz yaradıcılığı ilə tez bir zamanda öz oxucu kütləsini toplaya bildi.

Səhnədə onun şeirləri səslənir

II Ap: Yaradıcılığa şeirlərlə başlayan yazıçı qələmini təmsil də də yoxladı. Və bu janr yazıçıya uğur gətirdi.

I Ap: Bir gün gözəl şairimiz İslam Səfərli Hikmət Ziyaya dedi: “Təmsillərin xoşuma gəlir, bu sahədə üzəngi parlada bilərsən”. Bu sözlər şairi bir daha ruhlandırdı.

II Ap: Doğurdan da bu sahədə o üzəngi parlada bildi.

I Ap: Hikmət Ziya ömrünün 35 ilini təmsilə həsr etmişdir.

Bu janrın - formanın dünya ədəbiyyatında çox görkəmli ustaları var. Eramızdan əvvəl yaşamış qədim yunan təmsilçisi Ezop, daha sonralar fransız Lafonten, rus şairi Krilov, Azərbaycan ədəbiyyatında Zakir, Seyid Əzim Şirvani.

II Ap: Və bu siyahıya Hikmət Ziya adı da əlavə olundu. Ədəbiyyat aləminə şeirlərlə gələn Hikmət Ziya Azərbaycan ədəbiyyatında təmsil ustası kimi ad qoydu.

I Ap: Hikmət Ziyanın Azərbaycan təmsilinə gətirdiyi ən böyük yenilik bu janrda maksimum yığcamlığa, lakonikliyə riayət etməsi oldu. Yəni o, qısa təmsil janrını yaratdı. Və Hikmət Ziyadan sonra bütün təmsil yazanlar bu yolu tutdular. Gəlin, Hikmət Ziyanın ən qısa təmsillərinin bir neçəsini oxucuların ifasında dinləyək:

Səhnədə H. Ziyanın bir neçə qısa təmsili səslənir:

DOVĞA VƏ ÇÖMÇƏ

Daşdı qazanda Dovğa,
Öyündü lovğa-lovğa:
- Görürsünüz, hamıya
Necə can yandıram?
Taxta Çömçə nəyimdir,
Onu dolandıram?!

FİL UDAN CÜCƏ

İlk dəfə hindən çıxıb,
Yan-yörəsinə baxıb,
Cücə böcək udanda
Civildədi biaram:
- Mən istəsəm, lap filin
Özünü də udaram!..

VURAĞÄN KEÇİ

Kim keçidən qorxub qaçsa,
Ona hücum eləyirdi,
Buynuzları ələ keçsə,
Yazıq-yazıq mələyirdi.

ZÜRAFƏ

Zürafə yarpaq yedi
Elə əyib budağı.
Unutdu bir dəfəlik
O, kitab oxumağı.
Kim söyləsə: - Kitabsız
Əmr etmək olmaz axı!
Dedi: - Ekranlaşdırın,
Televizorda baxım!

QABAN VƏ ÇƏMƏNZAR

Gül-çiçəkli çəmənzara
Baxıb yan ötdü Qaban.
Fısıldadı, xoruldadı,
Yaman dad etdi Qaban,
- Göz oxşayan heç nə
yoxdur,
Canım, belə yer olar?
Ha baxırsan nə çamuru,
Nə də bataqlığı var!

SARMAŞIQ

Qucaqlayıb palıdı
Söyləyirdi Sarmaşiq:
- Baxın, əl-ələ verib,
Göylərə ucalmışıq.

GECƏQUŞU

Qaranlıqda Yarasa,
Quştək uçan olurdu.
İşıqda büzüşərək,
Əsil Siçan olurdu.

NAĞARA İKİ ƏLDƏ

Nağaraçı vuranda
Hava çaldı nağara.
Naşı əl toxunanda
Səs-küy saldı nağara.

TISBAĞA QAÇIŞA QIYMƏT VERƏNDƏ

Qaçan bir Dovşana baxıb
Tısbağa,
Deyindi: - Sürətin zəifdir,
qağa...

II Ap: Təmsilin mahiyyətini Belinski düzgün və yığcam ifadə etmişdir: "Təmsilin mahiyyəti hekayə(nəql) və qayə (məqsəd), onun əsas keyfiyyətləri isə satira və istehzadan ibarətdir.

I Ap: H. Ziyanın təmsilləri həmişə maraqla izlənmiş, bu təmsillər insan şəxsiyyətini, insan həyatını daha da gözəlləşdirmək, işıqlı etmək məqsədi daşımışdır.

Ap: O, təmsil ustası kimi incə yumoru və kəskin satirası ilə cəmiyyətmizdə nəzərə çarpan tör-töküntüləri, köhnəliyin qalıqlarını gülüş hədəfinə çevirmişdir

II Ap: "Əşyalar, heyvanlar olmasa adam" deyən Hikmət Ziya əslində, təsvir etdiyi əşyalar və heyvanlar aləmində yaşadığı həyatın və gerçəkliyin mənzərəsini

canlandırırđı. "Adam olmađı" o, əşya və heyvanlardan yox, elə adamların özünə arzulayırdı. Hikmət Ziyanın elə bu təmsillərə görə başı çox bəlalar çəkmişdi. Təsvir etdiyi təmsil qəhrəmanlarına oxşayan çinovniklər onu çox incitmişdilər.

Səhnə arxasından söylənilir:

Mənə deyənlər var: "Doymadın cana?
Təmsilinə daha nöqtə qoysana.
Əl çək Koramaldan, Kərtənkələdən,
Tülküdən, Çaqqaldan, Qurddan, Dələdən.
-Xeyr, əl çəkmərəm! - söyləyirəm mən, -
Tülkü əl çəkməsə tülkülüyündən,
Çaqqal Şirə quyruq bulamağından.
Özündən gücsüzü Qurd boğmağından,
Ulaq kütlüyündən, fərsizliyindən,
Yaxud Buqələmun yüzüzlüyündən,
Əyripəncə Ayı qanmazlığından,
Koramal liberal tarazlığından.
Küt Balta kəsərdən danışmağından,
Çömçə hər bir işə qarışmağından..
Xülasə, qısa,
Əşyalar, heyvanlar olmasa adam,
Təmsilimə əsla nöqtə qoymaram.

Təmsillərdən biri oxucunun ifasında səslənir:

MEHRİBANLAŞAN KEÇİ

Keçi yolda bir axşam
Quzu ilə öpüşdü.
Quşlar gördü, budaqda
Qəşş eləyib, gülüşdü:
– Gör nə mehriban olub,
Tanımazsan onu sən.
Yəqin azad edilib,
Keçi, vəzifəsindən.

TÜLKÜ İKİÜZLÜLÜYÜ

Tülkü bacarsa, Qurdu

Didməyə də hazırđı.

Gəl ki, onun haqqında

Tərifnamə yazırdı.

I Ap: Şairin şeirləri bəstəkarların da diqqətindən kənar qalmayıb. Onun sözlərinə bir-birindən maraqlı musiqilər bəstələnib.

Səhnədə şairin sözlərinə yazılmış musiqi səslənir.

II Ap: Hikmət Ziyanın bir şair kimi gücü, qüdrəti həm də onun poeziya dilindəki sadəlik, duruluq və təmizlikdir. Gəlin, onun orijinal bayatılarına üz tutaq:

Kim Vətəndən gen düşər,
Güzarına çən düşər.
Süd gölündə üzsə də,
Saçına tez dən düşər.

Dağlar alçala bilməz,
Vaxtsiz qocala bilməz.
Dağa paxıllıq edən,
Təpə ucala bilməz.

Yarımı ovçu sandım,
Ov oldum, yaralandım.
Dörd gün üzün görmədim,
Dörd yerə paralandım.

I Ap: Şair bayatılarla bərabər, öz yaradıcılığında yanılmaca, tapmacaya da yer vermişdir.

Səhnədə balaca balalar iştirakçılara üz tutub *tapmacalar söyləyir və onlardan tapmacaların açmasını gözləyir.*

Daha sonra şairin “Göy”, “Qara”, “Çay”, “Yanıqla yox aram”, Qartopu” adlı yanılmaqları səslənir.

II Ap: Dərd bilməzdim, əgər dünya üzündə
Nadanlıq, nadanlar olmasa idi.
Bu qədər yaxşılar, saflar içində
Tək-tək pis insanlar olmasa idi!

I Ap: Bəli, Hikmət Ziya poeziyası bizlərə yaxşını, pisi seçməyi öyrətdi. Bu təmsillərin dili ilə nadanları saf ürəklilərdən, əyrini düzdən seçə bildik.

II Ap: Hikmət Ziya poeziyamızda öz səsi və öz sözü olan bir şairdir. Ulu Tanrının ona verdiyi ömür payını həmişə nikbin yaşayan gözəl sənətkarımız bu gün cismən aramızda olmasa da onun mənəvi ömrü, sənətkar ömrü heç zaman bitməyəcək. Poeziyasevərlərin ürəyində hər zaman yaşayacaq.

Tədbir şeir parçası ilə yekunlaşır:

Ap: Heç zaman "həyatdan doymuşam" demə,
Qibtə et ömrünün hər bir çağına.
Ətri xoşsa bircə çiçəyin sənə,
Dəyər bunun üçün yaşamağına.

Son

İstifadə olunmuş ədəbiyyat

www.google.az

1.Hikmət Ziya

Təmsillər.- B.: Yazıçı nəşriyyatı, 1982- 239 s.

2.Hikmət Ziya

Ulduzların söhbəti: Təmsillər.- Bakı.: Azərbaycan nəşriyyatı, 1964- 52 s.

3.Hikmət Ziya.

Ömrümün payı: Şeirlər.- B.: Yazıçı, 1986.-236 s.

4.Qara Namazov

Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı: Ali məktəblər üçün dərslik. -B.:BDU, 2007- 444 s.